Toetsingskader risicoregelingen Rijksoverheid voor Toekomstfonds

Inleiding

Beschrijving regeling

In najaar 2014 is naar aanleiding van de motie Pechtold (mede ondertekend door Zijlstra, Samson, Slob en Van der Staaij) het Toekomstfonds opgericht met een startkapitaal van € 200 miljoen waarvan € 100 miljoen MKB deel (financiering voor risicodragend kapitaal voor het innovatieve en snelgroeiende MKB via het investeringsfonds Dutch Venture Initiative) en € 100 miljoen onderzoeksdeel. Het onderzoeksdeel van het Toekomstfonds bestaat uit verschillende onderdelen, enerzijds investeringen in nieuwe onderzoeksfaciliteiten en bestaande onderzoeksfaciliteiten (€40 miljoen) en anderzijds thema's die de komende jaren een belangrijke bijdrage gaan leveren aan oplossingen van maatschappelijke vraagstukken (€40 miljoen). De toedeling van de resterende €20 miljoen uit het startkapitaal van € 100 mln. voor onderzoek, vindt in een volgende tranche plaats. Daarbij zal rekening worden gehouden met de ervaringen uit de eerste tranche en zullen ook andere bestedingsrichtingen aan bod kunnen komen.

	Miljoen €
Hoogwaardige onderzoeksfaciliteiten	40
Thema's	40
Gereserveerd voor tweede tranche	20

De initiële verdeling over de thema's is Smart industry €10 miljoen, Proof of concept €10 miljoen, Thematische Technology Transfer (waaronder Onco XL) €20 miljoen.

Alle onderdelen van het onderzoeksdeel van het Toekomstfonds werken met leningen die terugbetaald moeten worden. Het Toekomstfonds investeert in onderzoek dat relatief ver van de markt staat, waardoor er een lange termijn nodig is om terugbetaling mogelijk te maken. De nu beschikbare € 100 miljoen van het onderzoeksdeel van het Toekomstfonds wordt ingezet voor projecten en programma's die minimaal voor 50% revolveren. Van de € 100 miljoen van het Toekomstfonds die initieel wordt geïnvesteerd, vloeit dus minimaal € 50 miljoen terug in het fonds. Met de middelen die op de aanvullende post zijn gereserveerd (€ 50 miljoen) kunnen de terug ontvangsten weer worden aangevuld tot het initiële startkapitaal van 100 mln. Daarmee is sprake van vermogensbehoud, zoals afgesproken voor het Toekomstfonds. De verschillende onderdelen van het fonds worden uitgevoerd door RVO/NWO, organisaties met ervaring met deze onderwerpen en met leningen.

Onderzoeksfaciliteiten

- Het Toekomstfonds heeft €40 miljoen beschikbaar voor onderzoeksfaciliteiten.
- Het Toekomstfonds verstrekt leningen van €1 miljoen-15 miljoen voor hoogwaardige onderzoekfaciliteiten van onderzoeksinstellingen. Dit zijn toegepaste onderzoeksinstellingen (TO2), universiteiten, hogescholen en private onderzoeksinstellingen.
- Het Toekomstfonds verstrekt een lening van maximaal 50% van de totale projectkosten en vraagt dus een eigen bijdrage van de aanvrager van minimaal 50% (eigen vermogen, banklening, bijdrage vanuit private partijen in ruil voor toegang).
- De lening moet worden terugbetaald volgens een vooraf overeengekomen aflossingsschema. Indien er onvoldoende vertrouwen is dat de lening volledig kan worden terugbetaald, wordt de aanvraag afgewezen.
- In beginsel moet de gehele lening worden terugbetaald (100%). Het is mogelijk dat gedurende de looptijd blijkt dat de lening niet volledig terugbetaald kan worden. De aanvrager kan dan vragen om ontheffing van de terugbetaling.
- Het risico voor de overheid is beperkt tot de €40 miljoen euro die als lening wordt verstrekt.

Smart industry

- Smart Industry gaat over het beter benutten van ontwikkelingen op het gebied van ICT, software en productietechnologie door de industrie. Het maakt de industrie efficiënter en opent mogelijkheden voor slimmere producten en nieuwe business modellen. Het gaat dan specifiek om de financiering van 'field labs'. Dit zijn grootschalige proefprojecten waar R&D plaatsvindt van testen tot aan implementatie.
- Op dit moment wordt onderzocht of smart industry kan aansluiten bij de regeling voor onderzoeksinfrastructuur of dat het beter is om hier een aparte regeling voor te treffen.

Proof of Concept

- Het toekomstfonds heeft € 10 miljoen euro beschikbaar voor Proof of Concept (PoC), veelbelovende projecten voortkomend uit onderzoek bij toegepaste kennisinstituten (Toegepaste Onderzoeksorganisaties ofwel TO2) . De faciliteit voor de financiering van PoC zorgt ervoor dat onderzoekers sneller hun concept of product kunnen door ontwikkelen en uiteindelijk op de markt kunnen brengen.
- POC wordt opgenomen als onderdeel van de regeling 'vroege fase financiering (verder VFF)'
- De doelgroep van VFF bestaat thans uit drie modules met als doelgroepen MKB, start ups en universitaire starters. Aan die laatste wordt als doelgroep 'hogescholen en starters die daaruit voortkomen' toegevoegd en er wordt een vierde module geïntroduceerd met als doelgroep 'TO2-instituten en starters die daaruit voortkomen'.
- De vorm van POC is identiek aan de vorm van 'vroege fase financiering', te weten een haalbaarheidsstudie naar commercieel potentieel (fase 1), gevolgd door een lening aan de start up (fase 2).
- Het gaat om een lening die in de jaren 3 t/m 8 na verstrekking van de lening terugbetaald moet worden.
- De leningen worden gedurende vijf jaar verstrekt (plafond van €2 miljoen per jaar).

Thematische Technology Transfer

- Het toekomstfonds heeft € 20 miljoen euro beschikbaar voor landelijke Thematische Technology Transfer.
- Universiteiten hebben Technology Transfer Offices om kenniscirculatie en kennisbenutting/valorisatie te bevorderen, bijvoorbeeld door onderzoekers te helpen met de 'transfer' van kennis en technologieën naar de maatschappij, waaronder het bedrijfsleven. Bijvoorbeeld d.m.v. octrooieren van uitvindingen.
- Het idee achter thematische technology transfer is om op nationaal niveau Technology Transfer in te richten voor een bepaald wetenschapsgebied en op deze manier het excellente onderzoek aan excellente technology transfer te verbinden.
- Concreet voorbeeld is project Onco XL dat in een vergevorderd stadium is en een nationale thematische technology transfer voor kankeronderzoek opzet.
- Het gaat om een lening die binnen 15 jaar terugbetaald moet worden.

1. Wat is het probleem dat aanleiding is (geweest) voor het beleid? Is dit probleem nog actueel? Wat is de oorzaak van het probleem?

Onderzoeksfaciliteiten

Het probleem is de financiering van hoogwaardige onderzoeksfaciliteiten, zoals toegelicht in de Kamerbrief van 16 september 2014 (TK 2014-2015, 34 000 XIII nr.5) en in de Kamerbrief van 9 maart 2015 (TK 2014-2015, 34 000 XIII nr.150).
Het Toekomstfonds investeert in hoogwaardige onderzoeksfaciliteiten, een randvoorwaarde voor succesvol onderzoek en innovatie. Het onderzoek richt zich op het versterken van het verdienvermogen van Nederland met een middellange en lange termijnhorizon. Beschikbaarheid van hoogwaardige onderzoeksfaciliteiten is een randvoorwaarde voor succesvol onderzoek en vormt zo een stimulans voor innovatie en bedrijvigheid. Goede faciliteiten voor onderzoek zijn van belang voor

het ontwikkelen van innovatieve producten en diensten en een aantrekkelijk vestigingsklimaat (voor onderzoekers en innovatieve bedrijven). Daarnaast zijn faciliteiten nodig voor het opbouwen en in standhouden van de kennisbasis op terreinen die de overheid van belang vindt voor haar beleid (bijvoorbeeld overheidstaken op het gebied van water- en voedselveiligheid).

Onderzoeksfaciliteiten kunnen niet of onvoldoende uit private bronnen gefinancierd worden omdat het gaat om kostbare en veelal complexe investeringen die onderzoek mogelijk maken voor de ontwikkeling van producten en diensten en waarvan de (maatschappelijke) baten mogelijk niet volledig bij de investeerders neerslaan (positieve externe effecten). Overheid investeert in onderzoeksfaciliteiten vanwege de externe effecten van publiek-private R&D-samenwerking, de bijdrage van deze R&D aan maatschappelijke uitdagingen en de kennisbasis benodigd voor het uitvoeren van overheidsbeleid. Het onderzoek dat met de faciliteiten wordt uitgevoerd is geen onderzoek dat door marktpartijen al met voldoende diepgang wordt gedaan of kan worden gedaan. De behoefte aan financiering ligt vooral bij faciliteiten gericht op toepassingsgericht (inclusief praktijkgericht) onderzoek, zoals de Toegepaste Onderzoeksorganisaties (TO2). Faciliteiten voor fundamenteel onderzoek komen in aanmerking voor middelen die vanuit OCW beschikbaar zijn gesteld voor uitvoering van de Nationale Roadmap voor grootschalige onderzoeksfaciliteiten.

Smart industry
Smart Industry gaat eveneens over faciliteiten voor onderzoek en R&D, van testen tot aan implementatie. Deze worden niet volledig uit private bronnen gefinancierd omdat het gaat om kostbare investeringen die onderzoek mogelijk maken voor de ontwikkeling van producten en diensten en waarvan de (maatschappelijke) baten mogelijk niet volledig bij de investeerders neerslaan (positieve externe effecten).

Proof of Concept
Het probleem is dat er binnen het publieke of publiek-private onderzoek bij Toegepaste Onderzoeksorganisaties (TO2) zich projecten voordoen met een mogelijk kansrijk marktpotentieel. Om echter een onderneming (start up of bestaande jonge onderneming) en een financier te interesseren voor het op de markt brengen van deze vindingen is soms nog verder onderzoek nodig. Dit betreft enerzijds technisch onderzoek om het TRL-level te verhogen [TRL: technology readiness level, de stappen van onderzoek – innovatie – R&D- proefproduct – opschaling – op de markt brengen], anderzijds marktonderzoek en het zoeken naar financiers. De faciliteit voor PoC zorgt ervoor dat onderzoekers sneller hun concept of product kunnen doorontwikkelen en uiteindelijk op de markt kunnen brengen.

Thematische Technology Transfer
In de reactie van het kabinet op het rapport van de KNAW, VSNU, NFU en NWO 'Benutting van octrooien op resultaten wetenschappelijk onderzoek' is het belang benadrukt van het landelijk inzetten op specifieke combinaties van sterke wetenschapsgebieden en markten. Hierbij gaat het om het bundelen van excellent onderzoek binnen een bepaald wetenschapsgebied en het inrichten van nationale Technology Transfer. Hiermee wordt het excellente onderzoek verbonden met excellente technology transfer. Dit vindt plaats in nauw overleg met en waar mogelijk in samenwerking tussen de bestaande Technology Transfer Offices van de betrokken kennisinstellingen. Tegelijkertijd wordt ook samenwerking met andere partijen zoals private organisaties gezocht. Het Kabinet heeft aangegeven te willen afwachten of er op dit gebied initiatieven van de grond komen. Het initiatief Onco XL is een initiatief dat nu van de grond komt en als voorbeeld van een samenwerking tussen excellent onderzoek gecombineerd met excellente technology transfer de spits zal afbijten.

Om Thematische Technology Transfer verder aan te jagen wordt gewerkt aan de Regeling Thematische Technology Transfer waarmee via een call andere excellente wetenschapsgebieden deze stap naar samenwerking kunnen zetten. Zonder steun van de overheid komen deze thematische technology transfers niet van de grond.

2. Waarom rekent de Rijksoverheid het tot haar verantwoordelijkheid om het probleem op te lossen en waarom ligt de verantwoordelijk op rijksniveau en niet op decentraal niveau?

Onderzoeksfaciliteiten
Faciliteiten gericht op toepassingsgericht onderzoek zijn een wezenlijk onderdeel van de nationale kennisinfrastructuur. Het wordt een rol van de overheid wanneer de investeringen de mogelijkheden van individuele instituten en organisaties te boven gaan. De nationale actie is gerechtvaardigd wanneer een gecoördineerde investeringsafweging noodzakelijk is en de samenwerking met andere (EU) landen in het vizier komt (via bijvoorbeeld projecten en programma's binnen Horizon 2020). Samenwerking tussen hogescholen en andere publieke kennisinstellingen kan het gezamenlijk beheren en/of gebruiken van onderzoeksfaciliteiten bevorderen (advies van de AWT(I) "MKB en hogescholen, partners in innovatie", april 2015). Gezien de schaal en een gecoördineerde investeringsafweging ligt verantwoordelijkheid op decentraal niveau niet voor de hand. Overheid investeert in onderzoeksfaciliteiten vanwege de externe effecten van publiek-private R&D-samenwerking en de bijdrage van deze R&D aan maatschappelijke uitdagingen. Dit geldt eveneens voor Smart industry.

Proof of Concept
De doelgroep toegepaste onderzoeksorganisaties (TO2) is landelijk gespreid en kan niet gelijkelijk bediend worden met maatregelen op decentraal niveau, ook gezien het gelijk speelveld tussen de instituten waar EZ naar streeft. Het vraagstuk van financiering voor Proof of concept doet zich landelijk voor en is niet beperkt tot een specifieke regio. Ook zijn er geen regionale verschillen die regionaal maatwerk zouden billijken. De bestaande VFF regeling is eveneens op landelijk niveau geregeld en hier wordt bij aangesloten.

Thematische Technology Transfer
De kern van deze regeling is gelegen in het op nationale niveau inrichten van Technology Transfer. Elke universiteit heeft een eigen Technology Transfer Office, maar er wordt onvoldoende samengewerkt op thematische basis. Het idee is om de universiteiten die het excellente onderzoek verrichten op een bepaald terrein, te verbinden via thematische Technology transfer. Dit kan op decentraal niveau niet gerealiseerd worden omdat het juist gaat om samenwerking in heel Nederland, over de grenzen van universiteiten heen.

3. Is de regeling a) ter compensatie van risico's die niet in de markt kunnen worden gedekt en/of b) het instrument waarmee optimale doelmatigheidswinst kan worden bewerkstelligd?

Onderzoeksfaciliteiten
De risico's voor de hoogwaardige onderzoeksfaciliteiten worden in de markt niet gedekt. De onderzoeksfaciliteiten genereren inkomsten, maar kunnen vaak geen kostendekkende gebruiksvergoeding vragen, de termijn voor terugbetaling is lang en er is een risico dat de volledige investeringskosten niet terug kunnen worden betaald. Dit geldt eveneens voor Smart industry. De baten slaan ook deels ergens anders neer, bijvoorbeeld de versterking van het vestigingsklimaat ende kennispositie van Nederland. Ook gaat het om grote investeringen. Er zijn geen private investeerders/financiers bereid om op basis van de gevraagde condities (zoals looptijd) de volledige financiering van de hier beoogde onderzoeksfaciliteiten te verstrekken.
Met de regeling kan tevens doelmatigheidswinst behaald worden omdat het Toekomstfonds een lening verstrekt voor een deel van de kosten van de onderzoeksfaciliteiten (maximaal 50% van de totale kosten). De verwachting is dat met een lening voor maximaal 50% van de projectkosten de financiering van onderzoeksfaciliteiten wel rond zal komen. Op deze manier is er een relatief kleine investering nodig om het grotere doel te bereiken en bovendien wordt deze investering terugbetaald.

Proof of Concept
Bij proof of concept onderzoek gaat het juist om onderzoek om het product/proces klaar te maken voor marktinvesteringen en om marktonderzoek en zoeken naar financiers. De faciliteit voor de financiering van PoC zorgt ervoor dat onderzoekers sneller hun concept of product kunnen doorontwikkelen en uiteindelijk op de markt kunnen brengen. De fase 'proof of concept' wordt in de markt niet gefinancierd.

Thematische Technology Transfer
De financiering van landelijk Technology Transfer Offices stimuleert doelmatigheidswinst. Om de samenwerking verder bottom-up up te initiëren is echter eerst een investering nodig. De samenwerking zal leiden tot een grotere efficiency en effectiviteit in de ondersteuning van technology transfer. Dit levert naar verwachting een forse doelmatigheidswinst op.

4. Is er al een andere garantie/wet/regeling die de verplichting ex-/impliceert?
Nee (voor alle onderdelen van het toekomstfonds).

Risico's en risicobeheersing
5. Wat zijn de risico's van de regeling?
a. Wat is het totaalrisico van de regeling op jaarbasis? Kent de regeling een totaalplafond?
Het onderzoeksdeel van het Toekomstfonds investeert €100 miljoen in projecten en programma's die minimaal voor 50% revolveren. De leningen moet worden terugbetaald volgens een aflossingsschema. Indien er onvoldoende vertrouwen is dat de lening kan worden terugbetaald, wordt de aanvraag afgewezen. Hoewel er wordt uitgegaan van volledige terugbetaling (100%), is het mogelijk dat gedurende de looptijd blijkt dat de lening niet volledig terugbetaald kan worden. De aanvrager kan dan vragen om ontheffing van de terugbetaling.
Verliezen op fondsniveau (door bijvoorbeeld leningen die niet volledig worden terugbetaald en/of uitvoeringskosten die niet kunnen worden doorberekend) worden aangevuld vanuit een reservering op de aanvullende post van € 5 mln. per jaar vanaf 2018 tot en met 2027 tot een maximum van € 50 miljoen. Van de € 100 miljoen van het Toekomstfonds die initieel wordt geïnvesteerd, vloeit minimaal € 50 miljoen terug in het fonds. Met de middelen van de aanvullende post tot een maximum van € 50 miljoen is vermogensbehoud veilig gesteld. Deze systematiek wordt ook toegelicht in de Kamerbrief van 9 maart 2015 (TK 2014-2015 34000 XIII nr. 150).

Het uitgangspunt is een lening met marktconforme rente die volledig terugbetaald moet worden. In dat geval moet er voldoende omzet en winst gemaakt worden om zowel de lening als de rente terug te betalen. Indien er naar verwachting niet voldoende omzet en winst gemaakt zal worden om zowel de lening als de rente terug te betalen, zou toepassing van een marktconform rentetarief er toe kunnen leiden dat er geen maatschappelijk waardevolle projectvoorstellen zouden worden ingediend. Een renteloze lening maakt de regeling beter haalbaar voor de doelgroep.

Overigens is de ontheffing in hoogte beperkt door de staatssteun regels. Zowel het kwijtschelden van de rente als ontheffing van de terugbetaling geldt als subsidie volgens de staatssteun regels. In lijn met het staatssteunkader wordt een rentecomponent berekend, dit vormt als het ware het subsidiedeel. Het totaalbedrag van kwijtschelden van rente en ontheffing van terugbetaling mag niet hoger zijn dan 50% van de kosten van het totale project. Er kan dus nooit een aanvraag zijn tot ontheffing van de volledige lening, er moet altijd een deel worden terugbetaald (vanuit staatsteunoptiek is dit verplicht, maar vanuit de revolverendheid van het fonds is dit eveneens verplicht).

Op projectniveau vindt differentiatie plaats, bijvoorbeeld in terugbetalingsperiode. De mogelijkheid tot ontheffing wordt gebaseerd op de mogelijkheden van het Kaderbesluit nationale EZ subsidies (artikel 42-44), ontheffing in verband met onoverkomelijke problemen of het verloren gaan van het marktperspectief. Hier is eveneens differentiatie en maatwerk mogelijk. Op het moment dat in enig jaar niet aan het aflossingsschema kan worden voldaan kan om uitstel worden verzocht, ook dit biedt flexibiliteit. In dat geval wordt de rentecomponent van dat jaar in rekening gebracht, conform de geldende regels.

Onderzoeksfaciliteiten
De looptijd van de leningen is maximaal 15 jaar. De tender wordt naar verwachting in tweede helft van 2015 opengesteld voor €40 miljoen. Dit is tevens het totaalplafond. Het is een renteloze lening, omdat een marktconform rentetarief er toe zou leiden dat er geen maatschappelijk waardevolle projectvoorstellen zouden worden ingediend.

Smart industry
Voor Smart industry gaat het in totaal om maximaal €10 miljoen. De duur van de lening is nog onbekend.

Proof of Concept
Proof of Concept wordt onderdeel van de regeling Vroege Fase Financiering en sluit aan bij de systematiek van die regeling. Gedurende 5 jaar wordt naar verwachting €2 mln. per jaar uitgeleend. Er wordt alleen aan aanvragers geleend als de kans op terugbetaling voldoende hoog wordt ingeschat. Naar verwachting wordt de regeling in de tweede helft van 2015 opengesteld.

Thematische Technology Transfer
Het thema Thematische Technology Transfer heeft een plafond van €20 mln. De looptijd van de leningen is maximaal 15 jaar. De regeling Thematische Technology Transfer wordt naar verwachting in de tweede helft van 2015 open gesteld.

b. Hoe staan risico en rendement van de regeling tot elkaar in verhouding? Is bekend wat de mogelijke effectiviteit van de betreffende risicoregeling is?

Voor het gehele onderzoeksdoel van het Toekomstfonds geldt dat de risico's beperkt zijn, er weinig financieel rendement is omdat er geen winst worden gemaakt, maar er wel sprake is van vermogensbehoud.
De risico's zijn relatief beperkt omdat de aanvrager zelf een significant deel van de investering (minimaal 50%) moet financieren, er wordt uitgegaan van terugbetaling en er een reservering is voor gevallen waarin volledige terugbetaling niet mogelijk blijkt. De aanvrager moet een solide business case hebben met daarin voorzien een financieel plan voor het volledig terugbetalen van de lening, voordat de aanvraag in aanmerking komt voor de lening.
De financiering van de onderzoeksinfrastructuur leent zich niet voor financieel rendement, omdat er geen winst gemaakt wordt (zie onder a.). Wel is er dankzij de middelen uit de aanvullende post sprake van vermogensbehoud van het toekomstfonds.

Onderzoeksfaciliteiten
Het rendement van de regeling ligt in de economische, maatschappelijke en wetenschappelijke waarde van het onderzoek dat dankzij de onderzoeksinfrastructuur kan worden gedaan. Dit geldt eveneens voor Smart industry. Het maatschappelijk rendement c.q. effectiviteit moet daarin worden gezien, dat onderzoeksfaciliteiten een belangrijke randvoorwaarde is voor de kennisbasis van onderzoek en innovatie in Nederland (externe effecten). Vervolgens leidt dit onderzoek tot oplossingen voor

maatschappelijke uitdagingen, tot nieuwe producten, diensten of processen, de omzet (inclusief export) die daarmee te verwachten is en de toegevoegde waarde hiervan voor de Nederlandse economie.

Proof of Concept
Bij de vormgeving wordt aangesloten op de vroege fase financiering. Het gaat om relatief kleine bedragen per lening (tussen de € 50.000 en € 250.000). In de gevallen dat het instituut (TO2) aanvrager is, gaat het om crediteur met een solide financiële basis.

Thematische Technology Transfer
Ook voor dit onderwerp geldt dat de risico's beperkt zijn en er geen winst gemaakt wordt. Er is duidelijk maatschappelijke en economische waarde in het beter benutten van de resultaten van bijvoorbeeld kanker onderzoek (één van de doelen van Onco XL).

Op dit moment brengt het Technology Transfer Office van het Nederlands Kanker Instituut meer op dan het kost. Deze opbrengsten worden volledig geïnvesteerd in verder wetenschappelijk onderzoek. Voor andere terreinen is de verwachting eveneens dat de bundeling van technology transfer van verschillende kennisinstellingen op specifieke thema's zal leiden tot meer valorisatie. Het is echter nog niet bekend of op terrein buiten Topsector Life Sciences & Health voldoende rendement bereikt kan worden om de lening volledig terug te betalen uit het rendement. Een andere optie is dat de deelnemende kennisinstellingen garant staan voor terugbetaling van de lening.

c. Wat is de inschatting van het risico op de aspecten waarschijnlijkheid, impact, blootstellingduur en mate van beheersing?

- Op basis van de aangegeven investeringsbehoefte en de hoogte van de leningen kan worden verwacht dat er voldoende deelname aan de regeling zal zijn. De totale investeringsbehoefte bedraagt op basis van een quickscan ca. €160 miljoen per jaar.
- De maatschappelijke impact van de regeling is gelegen in het feit dat met deze investeringen de kennisbasis in Nederland wordt versterkt. Dit draagt bij aan succesvol onderzoek (kennispositie), aan oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen, kennisbasis voor het uitvoeren van overheidsbeleid en een stimulans is voor innovatie en bedrijvigheid (concurrentievermogen).
- Blootstellingsduur:
- Bij de onderzoeksfaciliteiten en Thematische Technology Transfer is de voorgestelde looptijd voor de leningen maximaal 15 jaar – de openstellingsperiode waarin de leningen aangevraagd kunnen worden is minder dan één jaar. Totale periode is dus 16 jaar plus uitloop voor administratieve afwerking. In deze periode staat de overheid bloot aan het risico, echter alleen aan het risico dat de investering uit het Toekomstfonds (€ 60 miljoen voor onderzoeksfaciliteiten, Thematische Technology Transfer en Onco XL) niet volledig terug wordt betaald, waarvoor een buffer uit de aanvullende post wordt ingericht. Het risico is hierdoor relatief beperkt. Dit geldt eveneens voor smart industry.
- Proof of concept. Gedurende vijf jaar wordt €2 mln. per jaar uitgeleend met een looptijd van maximaal 8 jaar (inclusief uitloop voor administratieve afwerking).
- Beheersingsmate: Alle regeling worden uitgevoerd door RVO/NWO. Deze toetsen de dossiers en kunnen namens de Minister afwijzen en corrigeren indien daar aanleiding voor is. Er wordt gekozen voor een tender en voor ranking op kwaliteit (zowel inhoudelijke kwaliteit als kwaliteit van de begroting en business case). Hiermee is de mate van beheersing dus hoog. Voor alle onderdelen geldt dat deze scherp zullen worden gemonitord. Doordat projecten niet volledig worden gefinancierd is er een prikkel voor partijen om de risico's te beheersen.

- Specifiek voor de Regeling Thematische Technology Transfer en bij Onco XL geldt dat een belangrijke rol zijn weggelegd voor kennisinstellingen, met name universiteiten. De verwachting is dat deze instellingen de lening altijd terug kunnen betalen, desnoods uit andere middelen.

6. Welke risico beheersende en risico mitigerende maatregelen worden getroffen?

- In de eerste plaats draagt het Toekomstfonds niet de volledige investeringskosten, maar vraagt ook een stevig (financieel) commitment van de aanvrager van minimaal 50% van de totale projectkosten. Deze eigen bijdrage moet (om staatssteun redenen) afkomstig zijn uit private middelen zoals eigen vermogen en/of een banklening. Ook kunnen derde partijen, bijvoorbeeld een groot bedrijf, een bijdrage leveren aan de infrastructuur in ruil voor geprivilegieerde toegang tot de infrastructuur (mits conform de staatssteun regels, bijvoorbeeld dat de bijdrage minimaal 10% moet zijn om voor geprivilegieerde toegang in aanmerking te komen). Er is dus veel *incentive* voor de aanvrager om met een goede business case te komen.
- Ook voorziet het Toekomstfonds erin dat er andere publieke bijdragen komen, vanuit EU, departementen, decentrale overheden en dergelijke. In dit geval zal het Toekomstfonds minder dan 50% van de totale projectkosten dragen. In de tweede plaats gaat het fonds uit van terugbetaling van de lening. Ook dit is een sterke *incentive* voor de aanvrager om met een goede business case te komen en deze ook dusdanig uit te voeren.
- In de derde plaats worden de verschillende onderdelen van het fonds uitgevoerd door RVO/NWO, organisaties met ervaring met deze onderwerpen en met leningen. De aanvragen en de rapportages worden beoordeeld met de expertise die met leningen is opgebouwd. Binnen de organisatie wordt een goed functionerende administratieve procedure ingericht. Er wordt op dit moment risicoanalyses opgesteld voor de uitvoering.

7. Heeft de minister door middel van de gekozen institutionele inbedding van de regeling, ook als deze op afstand wordt uitgevoerd, voldoende mogelijkheden tot beheersing van de risico's?

Ja, de verschillende onderdelen van het fonds worden uitgevoerd door RVO/NWO. De organisaties staan dicht bij de minister en beiden veel mogelijkheden tot beheersing van de risico's. , De organisaties ranken de voorstellen op zowel inhoudelijke kwaliteit als kwaliteit van de begroting en business case.

Vormgeving

8. Heeft de regeling een meerwaarde boven een kasstroom of subsidie?

- De belangrijkste meerwaarde is dat middelen revolverend worden ingezet. De middelen stromen dus terug naar het fonds en kunnen opnieuw worden ingezet.
- De vormgeving van de lening die terugbetaald moet worden, biedt een sterke *incentive* voor de aanvrager om met een goede business case te komen.
- De regeling valt binnen de staatssteunkaders en heeft dus ook geen marktverstorende werking.
- Ten opzichte van een kasstroom (bijv. instituutfinanciering) is de meerwaarde de inhoudelijke beoordeling van de kwaliteit van de infrastructuur en het onderzoek dat op deze infrastructuur gedaan kan worden. Dit speelt een belangrijke rol bij de ranking (naast kwaliteit van de begroting en business case). De aanvrager moet o.a. aantonen dat de infrastructuur nodig is, de meeste 'value for money' biedt en de meeste economische, maatschappelijke en wetenschappelijke waardecreatie oplevert. Deze selectiemethode leidt tot betere infrastructuur dan een kasstroom.

9. Welke premie wordt voorgesteld en hoeveel wordt doorberekend aan de eindgebruiker? Hoe wordt de begrotingsreserve vormgegeven?

Er wordt geen premie doorberekend aan de eindgebruiker om dat het gaat om thema's die niet voldoende omzet/winst genereren lening en premie terug te betalen. Het is de verwachting dat er dan geen of niet reële projectvoorstellen zouden worden ingediend.
Specifiek voor Proof of Concept geldt dat het gaat om een lening zonder premie, vanwege de voege verkennende fase en de geringe bedragen.

10. Wordt een horizonbepaling gehanteerd?
Ja, de horizonbepaling van de regeling is 5 jaar. De verwachting is overigens dat de middelen de komende 3 jaar al worden verplicht. Voor onderzoeksfaciliteiten, Onco XL en de call voor thematische technology transfer gaat het hierbij om leningen met een looptijd van maximaal 15 jaar.

11. Wat zijn de uitvoeringskosten van de regeling?
De uitvoeringskosten revolveren niet omdat deze niet worden doorberekend aan de eindgebruiker. De uitvoeringskosten bestaan uit twee onderdelen. Ten eerste de kosten bij het openstellen van de regeling en de beoordeling (tender) van de binnengekomen voorstellen. Ten tweede de kosten voor monitoring gedurende de looptijd van de leningen. De kosten worden zo laag mogelijk gehouden, mede gebaseerd op de ervaringen bij het InnovatieKrediet. Gebaseerd op de ervaringen met vergelijkbare regeling (zoals het InnovatieKrediet en de Vroege fase financiering) worden de totale uitvoeringskosten voor alle onderdelen van het fonds geschat op 5-7% van het subsidiebudget.

12. Hoe wordt de informatie die nodig is om de evaluatie (periodiek en na afloop) van de regeling uit te kunnen voeren verkregen?
Alle financieel-technische informatie is beschikbaar bij / wordt verkregen via RVO/NWO als uitvoerders van de regeling. Per kwartaal wordt gerapporteerd, o.a. over de benutting, uitstaande leningen en terugontvangsten.